

Sisäasiainministeriö
PL 26
00023 Valtionneuvosto

SISÄMINISTERIÖ

05. 09. 2014

INRIKESMINISTERIET

Oulun kaupungin lausunto raportista "Päätöksiä turvallisuudesta. Turvallisuus osaksi kunnan sähköistä hyvinvointikertomusta."

Sisäministeriö on pyytänyt lausuntoa raportista "Päätöksiä turvallisuudesta. Turvallisuus osaksi kunnan sähköistä hyvinvointikertomusta." Oulun kaupungin lausunto tarkastelee raporttia kunnan tehtävän ja toiminnan näkökulmasta.

Kuntien toimintaa ohjaa strategia, kuten raportissa on mainittu. Oulussa kaupunkistrategia on kaupunkiyhteisön strategia ja siten se ei ole ainoastaan kaupunkiorganisaation strategia. Kunta organisaationa ei kykene yksin toteuttamaan strategisia tavoitteita. Strategian toteutumisen tekijöitä ovat kuntalaiset aktiivisina toimijoina, yritykset, järjestöt ja yhteisöt toiminnan ja palveluiden tuottajina sekä kaupunki toiminnan ja palveluiden järjestäjänä sekä tuottajana. Oulun strateginen ohjausjärjestelmä perustuu yhteen kaupunkistrategiaan, jonka avulla valtuusto ohjaa koko kaupunkikonsernin toimintaa. Hyvinvointikertomus 2013–2016 on mainittuna kaupunkistrategian toteuttamishjelmissä. Edellä oleva perustelee hyvinvointikertomuksen merkitystä strategian toteutumisen tekijöille.

Sisäasiainministeriön raportin mukaan hyvinvointikertomuksessa on turvallisuus huomioituna yhtenä hyvinvoinnin ulottuvuutena. Laajan turvallisuuskäsityksen mukaan hyvinvointi on yksi osa ihmisen turvallisuuden kokemiseen vaikuttavista seikoista. Siten laajan turvallisuuskäsityksen perusteella hyvinvointi ja sen kehittäminen lisää myös ihmisen turvallisuuden kokemista. Viimeisimmissä turvallisuussuunnitteluun liittyvissä ohjeistuksissa turvallisuuden käsitettä on laajennettu laajan turvallisuuskäsityksen alueelle. Ensimmäisissä turvallisuussuunnitelmissa turvallisuuden käsitys on ollut perinteisempi.

Kuntiin tullut hyvinvointikertomus ottaa osaltaan huomioon turvallisuuden hyvinvoinnin näkökulmasta. Hyvinvointikertomuksen sisällön perusteella toteutettavat toimenpiteet tulevat olemaan laajemman turvallisuuskäsityksen piiristä, jolloin perinteisen turvallisuuskäsityksen näkökulmasta toteutettavat toimenpiteet jäävät vähemmälle huomiolle.

Pohdittaessa hyvinvointikertomuksen ja turvallisuussuunnitelman päällekkäisyyttä lienee syytä ottaa huomioon myös ennalta estävyyden ajallisen vaikuttamisen perspektiivi. Yksinkertaistettaessa voitaneen todeta, että mitä aikaisemmassa vaiheessa haluamme vaikuttaa turvallisuutta uhkaavaan seikkaan, keinovalikoimana tullaan käyttämään laajan turvallisuuskäsityksen mukaisia toimenpiteitä. Vastaavasti ennalta estävän toiminnan tapahtuessa lähempänä uhkaavaa seikkaa, ovat toimenpiteet perinteisempiä ja perinteisen eli suppean turvallisuuskäsityksen mukaisia toimenpiteitä. Turvallisuuden määrittelyllä ja ihmisen käsityksellä turvallisuudesta on keskeinen merkitys turvallisuuteen vaikuttavien suunnitelmien ja erityisesti toimenpiteiden suunniteltaessa.

Tarvetta siitä, että tehdäänkö kunnassa hyvinvointisuunnitelman lisäksi erillinen turvallisuussuunnitelma, ei ratkaise suunnittelutyön tai suunnitelman laajuus, vaan kartoitusvaiheessa esille nousseet ongelmat tai kehityskohteet sekä

OULU

keinot, joilla ongelmiin halutaan vaikuttaa. Keinojen tai kehitysalueiden ollessa laajan turvallisuuskäsityksen piiristä on todennäköistä, että ne kuuluvat luonnollisesti hyvinvointisuunnitelman piiriin. Vastaavasti keinojen tullessa perinteisen turvallisuuskäsityksen piiristä, on syytä laatia erillinen turvallisuussuunnitelma, jonka on syytä olla yhteydessä hyvinvointisuunnitelmaan.

Hyvinvointikertomus on käyttökelpoinen väline laajan turvallisuuskäsityksen mukaisen turvallisuuden kehittämiseksi. Olisiko syytä sisällyttää kertomuksen valmisteluvaiheeseen edustus myös kunnan alueella toimivista perinteisemmistä turvallisuusorganisaatioista? Tämä vaihe saattaisi myös selventää sitä, onko kunnassa tarvetta erillisen turvallisuussuunnitelman tekemiselle. Edellä kuvattu järjestely voisi myös ohjata näiden perinteisten turvallisuustoimijoiden kuten esimerkiksi pelastuslaitoksen palvelutasopäätöstä sekä poliisilaitoksen tulossopimusta nykyistä paremmin. Mainittu järjestely lisäisi myös sitä, että mainittua päätöstä sekä sopimusta ei tehdä huomioimatta kuntalaisten lähtökohtia, joita varten palveluita eri toimijat yhteiskunnassa järjestävät.

Raportissa mainitut mittarit ovat relevantteja ja siksi tarpeellisia lisätä hyvinvointikertomukseen. Ne myös korostavat pelastuslaitoksen ja poliisin roolia olla mukana hyvinvointikertomuksen valmisteluvaiheessa. Turvallisuuskyselyn merkitystä tulee korostaa osana prosessia ja se tulisikin liittää osaksi hyvinvointikertomuksen prosessia. Muutoin on vaara, että valmisteluvaiheessa keskitytään liikaa kvantitatiivisiin mittareihin. Vaikka kysely toteutettaisiin kvantitatiivisia menetelmiä käyttäen, ovat vastaajina suoraan kuntalaiset. Yksittäisenä ehdotuksena mittareihin liittyen, perusteltua olisi lisätä mittaristoon kuvaamaan turvallisuuden kokemista, toteutuneet valmiusajat pelastuslaitoksen (ml. ensihoito) ja poliisin osalta, niin A- kuin B-hälytystehtävissä kuntiin liittyen. Pelastuslaitoksen ja poliisin paikalle saamisella on merkitystä kuntalaisen turvallisuuden kokemiseen.

Työryhmän esitystä voi pitää hyvänä, tosin joidenkin esitysten osalta ehdotuksesta jää uupumaan konkreettinen malli, vastuutaho tai suunnitelma esitetyn toteuttamiseksi. Tulevaisuudessa tarvittaneen lisää yhteistyötä sekä läpinäkyvyyttä kuntien hyvinvointikertomuksen valmistelussa, kuten myös turvallisuuteen vaikuttavien viranomaisten strategioita, palvelutasopäätöksiä, tulossopimuksia tai muita vastaavia dokumentteja tehtäessä.

Oulussa 5.9.2014

Pasi Rissanen
Oulun kaupungin turvallisuusasiantuntija